

Wat zingen ze nou?

JURRIËN ROOD

Wat zingen ze nou?

HOE POPTEKSTEN JE
DOOR HET LEVEN GIDSEN

NOORDBOEK

© 2026 Jurriën Rood | uitgeverij Noordboek

Omslagontwerp: Hermen Grasman

Boekverzorging: Elgraphic

ISBN 978 94 6471 484 5

NUR 666

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van uitgeverij Noordboek, Hellingbaas 1, 8401 JH Gorredijk, Nederland – info@noordboek.nl. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

Noordboek is onderdeel van
20 leafdesdichten en in liet fan wanhoop bv

www.noordboek.nl

WAT ZINGEN ZE NOU?

Hoe popteksten je door het leven gidsen

Raadsels en wegwijzers. Doen popteksten ertoe? 7

TOEN

Een vogel vliegtuig; slecht begrepen liedteksten	15
Beatles on ice	19
Slaap zacht! Pop met een boodschap	23
Rong gielie gielie: Dr. John	27
Dylan lacht	30
Hendrix' ironie	35
Drie woorden van Woodstock	39
John Mayall in New York	44
Zappa: iedereen een uniform	48
Carole King en de zingende vrouwen	53
Onzin onthouden	60

LATER

Joe Jackson en het antwoordapparaat	69
Het banale popkwaad: 'Under My Thumb'	74
Joan Armatrading: 'I can love, I can really love'	79
Pop als psychiater	83

Wanneer is een man een man? – Grönemeyer	88
Leonard Cohen en het hemelse lied	93
De doodgewone zinnen van Paul Simon	97
De Duitse pop en haar spotvogel	103
Mag dat zomaar? Seks, bezongen	107
Een probleem van de comebackpop	116
Lalala: ontluistering	123
'My life was saved by rock-'n'-roll' (2016)	128

NU

Gianmaria Testa: laat me gaan	135
De terugkeer van de echte mannen	137
Al zijn jongensdromen (2020)	142
Het onzegbare verbieden	145
... piepen de jongen?	150
Met de Stones het nieuwe jaar in (2023)	156
Tranen	160
Noten: songs, tekstschrijvers/componisten en andere verwijzingen	165
Dank	175

Bij dit boek hoort een Spotify Playlist, op te roepen via deze code. De volgorde van de playlist volgt de tekst, maar de songs zijn ook alfabetisch terug te vinden of op naam van de uitvoerende(n). Voor enkele oudere Nederlandse liedjes, niet beschikbaar in de oorspronkelijke versie, zijn verwante latere versies opgenomen. Het liedje Oe! werd bij de reprise uit het repertoire van de musical *Heerlijk duurt het langst* verwijderd.



RAADSELS EN WEGWIJZERS. DOEN POPTEKSTEN ERTOE?

Hoe belangrijk zijn popteksten eigenlijk? Doen ze ertoe? Of zijn het meestal toch vrij banale mededelingen die het geluk hebben om zo getoonzet te zijn dat ze opgetild worden naar een hoger niveau, waar het warempel lijkt of ze een grote, stralende betekenis bezitten?

Ik ben gelukkig zonder jou / Nu ik niet meer van je hou

zong Conny van den Bos lang geleden en weinigen zullen die zinnen op zichzelf grote waarde of originaliteit toeschrijven. Maar gedragen door dramatische muziek en gebracht door een elegante, veelbetekend kijkende zangeres wordt het ineens een mededeling waar we iets aan kunnen hebben voor onze eigen levens.

Er zijn eindeloos veel voorbeelden te geven van zulke simpele, opgetilde tekst. Plaatsvervangend voor de massa noem ik er een paar:

Find me somebody to love (Queen)

We don't need no education (Pink Floyd)

Zij gelooft in mij (André Hazes)

Ik geloof, ik geloof, ik geloof, ik geloof, ik geloof in jou en mij
(Boudewijn de Groot)

Popmuziek doet niet anders dan zulke wijsheden over ons uitstrooien. De vraag is of ze daarmee verder komt dan het herhalen van clichés en platitudes die we al lang kennen, grootmoeders wijsheden op een melodie gezet.

Everybody needs somebody to love (Solomon Burke)

One is the loneliest number that you'll ever do (Aimée Mann)

Blijf niet alleen, iedereen heeft liefde nodig (van iemand anders) – dat weten we toch wel? Ja, maar zelfs de grootste platitudes van het leven kunnen ineens nieuwe glans en straalkracht krijgen als ze gedragen worden door de juiste klanken. En dat geldt evengoed voor detailopmerkingen, marginale observaties of zelfs nonsens, waar we, normaal gesproken, geen moment langer dan nodig bij stilstaan.

I look at the floor, and I see it needs sweeping (George Harrison)

Julius Caesar and the Roman Empire couldn't conquer the blue sky
(Crowded House)

Popmuziek kan beweringen nemen, uiteenlopend van belangrijk en diepgaand tot alledaags of compleet onbenullig, en deze opheffen tot het niveau van glanzende waarheden. De zinnetje worden tot richtingwijzers die helderheid verschaffen in een bepaalde afdeling van het leven. Dat is het wonder van tekst op (de juiste) muziek gezet, want het fenomeen bestond natuurlijk al lang voordat de popmuziek geboren werd: in de musical, de opera, in kerkelijke liederen. Muziek tilt de woorden op en verleent ze grotere betekenis, als waren het on-aantastbare slagzinnen van het bestaan.

Wat mijzelf betreft: vanaf mijn vroegste jeugd heb ik popmuziek verslonden, maar mijn verhouding met de teksten was ambivalent. Eerst verstond ik ze gewoon niet. Later, als scholier en student, had ik het idee dat popteksten er toch niet echt zoveel toe deden. Het ging in de eerste plaats om de muziek. Vandaar dat ik, behalve naar enorm veel popmuziek, ook gretig luisterde naar de niet gezongen

muziek van jazz en door jazz beïnvloede pop (progrrock): Soft Machine, Van der Graaf Generator. Ik was ervan overtuigd dat het eigenlijk om de muziek draaide. Als die sterk en goed was (in mijn oren, als ze mij beviel) dan kon eigenlijk elke tekst er wel op gezongen worden, dacht ik. Ik was dan ook geen groot fan van lange songteksten afgedrukt op de binnenhoes van de (vinyl)elpees, waar we het destijds mee deden. 'Ze hebben zulke goede teksten' leek mij bij de beoordeling van een popgroep van veel minder belang dan de vraag of de muziek pakkend was.

Althans, dat vond ik meestal. Tot ik ergens een gestencilde (!) privé-uitgave vond over de teksten van Bob Dylan en die met rode oortjes las: welke bedoeling had de fameuze singer-songwriter precies in 'Desolation Row', waar hij vlijmscherp antwoordt op een criticus die hem ontoegankelijkheid verwijt:

Yes, I received your letter yesterday / (About the time the doorknob broke)

Maar ja, dat was Dylan, absolute god in het (mijn) pantheon van de popmuziek, latere winnaar van de Nobelprijs – natuurlijk waren die teksten de moeite waard! Toch was ik ze nooit zo goed en interessant gaan vinden als niet allereerst de muziek mij had aangesproken. Zo zijn er ongetwijfeld tal van popmuzikanten die in hun teksten heel interessante zaken aan de orde stellen, maar daarmee nooit tot mij zullen doordringen omdat de bijbehorende muziek me gewoon niet aanspreekt.

En daarnaast bestaat er natuurlijk al een compleet genre waar het in de allereerste plaats om de tekst gaat: het (Franse) chanson. Als je die tekst dan ook nog eens prachtig op muziek zet als Jacques Brel deed, of al die andere fraaie zangers en zangeressen van voor mijn tijd, óf als, opnieuw, Dylan en zijn verwante geest Leonard Cohen – ja dan is er geen wolkje aan de lucht voor de tekstluisteraar. Schitterende tekstdichters genoeg, in binnen- en buitenland:

If you could read my mind, love / What a tale my thoughts could tell
(Gordon Lightfoot)

*Make me an angel that flies from Montgomery / Make me a poster of an
old rodeo, (...) Just give me something that I can hold on to / To believe in
this living is just a hard way to go* (John Prine)

*Je wordt een grote vent, je wordt een trage lange jongen
Die Tacitus en Wolkers kent en al zijn dromen netjes heeft verdrongen*
(Lennaert Nijgh)

Dat zijn teksten die ertoe doen. Maar dat is eigenlijk niet het genre dat hier centraal staat. Wat mij hier bezighoudt is popmuziek waarbij tekst juist niet op de eerste plaats staat en zelfs regelmatig kopje-onder gaat in het muzikale geweld. Om dan ineens tevoorschijn te komen in een kort zinnetje, of slechts een kreet, maar met een enorme zeggingskracht. Als het topje van een ijsberg waar je als luisteraar verder weinig vermoeden van hebt en die je ook helemaal niet hoeft te zien (horen) om toch geraakt te worden door de boodschap. Hier gaat het eerder om tekstflarden dan om uitgeschreven epistels, om tekst die op de schouders van muziek ineens veelzeggend wordt. Tekst die verder grotendeels onverstaanbaar kan zijn, of onbegrijpelijk. Maar die op momenten toch een onuitwisbare indruk maakt.

Kunnen zulke popteksten werkelijk het leven richting geven? Kunnen ze ons een weg tonen waar eerst alleen maar drukte en chaos was? Daar lijkt het wel op. En dan doen ze ertoe. Sterker: op dat moment concurreren ze eigenlijk met filosofie, die toch pretendeert een zekere wijsheid over (onderdelen van) het leven te bezitten. Zo veel zeggingskracht met zulke eenvoudige middelen. Geen dik, moeilijk boek over de 'zuivere rede', maar een enkele muzikale strofe, of twee zinnen uitstekend boven een woelige melodieuze zee. Is het niet om jaloers te worden voor een filosoof? Of voor een politicus, dan wel een docent, die beiden zoveel meer woorden nodig hebben om enige indruk te maken? Ja, dat is het zeker.

De volgende stukken zijn verkenningen van dit terrein; ze vormen een persoonlijk onderzoek naar de momenten dat poptekst onverwacht tot levenswijsheid uitgroeit. Hier wordt die meestal uitgedrukt in de Engelse taal, die omwille van de authenticiteit vaak onvertaald is gelaten. Deze stukken zijn geschreven in de loop van de afgelopen tien jaar; waar dat essentieel is voor de inhoud staat het jaartal erbij vermeld. Een deel van de stukken werd oorspronkelijk gepubliceerd in het blog op mijn website, jurrienrood.nl. Voor deze bundeling zijn ze omringd met een groot aantal nieuwe stukken en beschouwende teksten. Details over songs en uitvoeringen zijn te vinden in de noten aan het eind.

Doen popteksten er werkelijk toe? Kunnen ze, om de lat maar even hoog te leggen, je leven veranderen? Ik denk het. Het mijne wel, in elk geval.

TOEN

EEN VOGEL VLIEGTUIG; SLECHT BEGREPEN LIEDTEKSTEN

Het zal begin jaren zestig geweest zijn van de vorige eeuw. Mijn moeder zingt met overgave een liedje, ik herinner me de tekst nog letterlijk.

*Als ik nou toch een kamer had / lekker fijn op m'n eigen zat
en met chocolade zat / oh zou dat effe zalig zijn (zalig zijn, zalig zijn)*

Het komt uit de musical *My Fair Lady*, die in die tijd met groot succes in Nederland werd opgevoerd, met Wim Sonneveld in de hoofdrol. Mijn ouders waren gaan kijken en brachten hun enthousiasme mee naar huis. Een piepjonge Seth Gaaikema had een snelle, scherpe vertaling gemaakt, ook van dit liedje waarin het volkse meisje Eliza Doolittle haar wensen bezingt. Dat wist ik allemaal niet, als jongetje van een jaar of zes. Ik hoorde alleen de tekst en probeerde hem te snappen, maar dat lukte niet. Het was me een raadsel. Dat kwam door de twee 'zat's. Ik wist niet wat 'een zat' was en dus begreep ik al helemaal niet hoe je het dan kon hebben over je 'eigen zat'. En pal ertochteraan kwam nog een zat die iets met chocolade te maken had, maar wat precies?

Teksten van populaire (Nederlandse) liedjes zijn denk ik een belangrijk hulpmiddel voor kinderen om een taal te leren gebruiken. Mij stelden ze ook herhaaldelijk voor grote problemen. Wat te den-